

Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
Полтавський інститут економіки і права

**ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ
ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ ЧАСУ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VII Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

16-17 грудня 2025 р., м. Полтава

**КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА ТА ФІНАНСІВ
Полтавського інституту економіки і права
Університету «Україна»**

Полтава – 2026

Редакційна колегія

Роман Шаравара – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри правознавства та фінансів, директор Полтавського інституту економіки і права;

Руслан Басенко – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри правознавства та фінансів, перший заступник директора Полтавського інституту економіки і права (**відповідальний редактор**);

Сергій Короед – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права;

Валерій Бебик – доктор політичних, професор, професор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Надія Мякушко – докторка філософії у галузі політичних наук, кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти, радниця директора Полтавського інституту економіки і права;

Ольга Бацман – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти, заступниця директора з освітньої діяльності Полтавського інституту економіки і права;

Наталія Рябокін – кандидатка філологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри філології та соціально-гуманітарних дисциплін Полтавського інституту економіки і права;

Віталій Заїка – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти Полтавського інституту економіки і права;

Іван Лісний – т.в.о. завідувача кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права;

Геннадій Аванесян – доцент кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права.

Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу : збірник матеріалів VII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжн. участю, 16-17 грудня 2025 р. / Полт. ін-т економіки і права Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» ; відп. ред. Р. Басенко. Полтава : ПІЕП, 2026. 368 с

У збірнику матеріалів представлено доповіді і повідомлення наукового зібрання вчених, організаторів освіти, науково-педагогічних працівників, фахівців-практиків, здобувачів різних ступенів освіти, які присвячені концептуальному та практико-орієнтованому осмисленню правових, соціокультурних та економічних вимірів сучасної дійсності в умовах воєнного стану в Україні. На конференції було обговорено доповіді докторів та кандидатів юридичних, політичних, економічних, філософських, педагогічних, історичних наук, практикуючих юристів, економістів, педагогів та інших фахівців з понад п'ятнадцяти регіонів України.

Розрахований на вчених, викладачів і здобувачів закладів освіти, усіх, хто залучений до науково-теоретичного аналізу сучасного світу.

УДК 330.111.66(477):34

**Рекомендувала до друку вчена рада
Полтавського інституту економіки і права
10 лютого 2026 року, протокол № 4**

Автори несуть особисту відповідальність за повноту висвітлення досліджуваного питання, системність викладу матеріалів, достовірність наведених фактів та їхню автентичність, правильне цитування, академічну доброчесність.

Статті друкуються в авторській редакції.

© Полтавський інститут економіки і права, 2026

© Колектив авторів, 2026

РОЗДІЛ 2

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

Олена Артюх-Пасюта,

канд. екон. наук, доцентка,

доцентка кафедри бухгалтерського обліку і аудиту

Полтавський університет економіки і торгівлі

Євген Белозьоров,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

спеціальності 051 Економіка

Полтавський університет економіки і торгівлі

На міжнародному рівні діє значна кількість міжнародних організацій, що займаються фінансовим моніторингом, проте важливо детально розглянути їх завдання, враховуючи взаємодію з Державною службою фінансового моніторингу України.

Згідно інформації Державної служби фінансового моніторингу України таким міжнародними організаціями є: «Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF); Комітет експертів Ради Європи із взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEVAL); Егмонтська група підрозділів фінансової розвідки; Євразійська група з протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму (ЄАГ)» [1].

Головною метою діяльності вищезазначених міжнародних організацій є запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та розповсюдженню зброї масового знищення. Ця мета узгоджується із положеннями Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [3].

Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) була створена у 1989 році країнами G7 з метою аналізу і впровадження заходів для протидії відмиванню коштів [2].

FATF розробляє Стандарти і сприяє дієвій реалізації правових, регуляторних та оперативних заходів для протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму, фінансуванню поширення зброї масового знищення, а також іншим загрозам, які впливають на цілісність фінансової системи. Стандарти включають сорок Рекомендацій, Пояснювальні записки до них разом із відповідними визначеннями в Глосарії [2].

Рекомендації FATF встановлюють основні заходи, які країни повинні вжити для: «встановлення ризиків і розробки політики та координації дій на національному рівні; переслідування відмивання коштів, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення; застосування запобіжних заходів для фінансового сектору та інших визначених секторів; встановлення повноважень і обов'язків компетентних органів (наприклад,

слідчих органів, органів правопорядку та наглядових органів) та інших інституційних заходів; підвищення прозорості та доступності інформації щодо бенефіціарної власності юридичних осіб та правових утворень; а також сприяння міжнародному співробітництву» [2].

Інформація, щодо змін, внесених до рекомендацій FATF за 2020-2025 рр. представлена у табл. 1.

Таблиця 1 - Інформація, щодо змін, внесених до рекомендацій FATF за 2020-2025 рр.

Дата	Тип змін	Розділи, до яких вносились зміни
Жовтень 2020 року	Перегляд Р. 1 та Пояснювальної записки до Р. 1	Р. 1 та ПЗ. 1 - с. 8 та 25-28. Перегляд Р. 1 та ПЗ. 1, щоб встановити вимогу до країн, фінансових установ і ВНУП зобов'язання ідентифікувати та оцінювати ризики потенційних порушень, невиконання або ухилення від цільових фінансових санкцій, пов'язаних з фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, як зазначено в Рекомендації FATF 7, і вживати заходів для пом'якшення цих ризиків.
	Перегляд Р. 2 та нова Пояснювальна записка до Р. 2	Р. 2 та ПЗ. 2 - с. 8 та 29. Незначна зміна до Р.2, викликана іншою поправкою, щодо впровадження посилання щодо протидії фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в контексті національного співробітництва та координації. Впровадження нової Пояснювальної записки, що передбачає встановлює міжвідомчої структури, з метою сприяння внутрішньому співробітництву, координації та обміну інформацією.
Червень 2021 року	Перегляд ПЗ. 15	ПЗ. 15 - с. 63. Перегляд ПЗ. 15 для роз'яснення застосування оцінки ризику фінансування розповсюдження зброї масового знищення та вимог щодо пом'якшення діяльності з віртуальними активами та постачальниками послуг
Жовтень 2021 року	Перегляд визначення «визначені категорії злочинів» у Глосарії	Глосарій - с. 100. Перегляд визначення «визначені категорії злочинів» у глосарії для уточнення типів злочинів, які підпадають під категорію екологічних злочинів.
	Перегляд ПЗ 22/23, Глосарія та контекстуальних доповнень	ПЗ. 22 та 23, Глосарій та ПЗ. 26 - с. 74, 83, 109. Перегляд Р.23 щодо роз'яснення зобов'язань ВНУП застосовувати загально групові програми. Роз'яснення, що визначення «фінансової групи» в Глосарії не обмежується установами з Основними принципами і незначна зміна до ПЗ.26, викликана іншою поправкою.
Березень 2022 року	Перегляд Р. 24, ПЗ. 24 і Глосарію та додавання двох нових визначень у Глосарій	Р. 24, ПЗ. 24 та Глосарій - с. 18, 77-80, 105-106. Перегляд Р. 24 і визначення в Глосарії з додаванням нових визначень «номінатор» і «номінальний акціонер або директор» для посилення стандартів бенефіціарної власності юридичних осіб.

Продовження таблиці 1

Дата	Тип змін	Розділи, до яких вносились зміни
Лютий 2023 року	Перегляд Р. 25, ПЗ. 25 та Глосарія	Р. 25, ПЗ. 25 та Глосарій - с. 18, 82-85, 100-101, 110. Перегляд Р. 25 і визначень в Глосарії «бенефіціарний власник», «бенефіціар» та «правові утворення» для посилення стандартів бенефіціарної власності правових утворень.
Жовтень 2023 року	Перегляд Р. 4, 30, 31, 38, ПЗ. 4, ПЗ. 30, ПЗ. 38, ПЗ. 40 та Глосарію	Перегляд Р. 4, 30, 31, 38, ПЗ. 4, ПЗ. 30, ПЗ. 38, ПЗ. 40 - с. 9, 20-21, 23, 32-34, 93, 97, 98-101. Перегляд Стандартів FATF щодо повернення активів і визначень в Глосарії, що стосуються повернення активів - с. 108, 110-113.
	Перегляд Р. 8 та ПЗ. 8	Перегляд Р. 8 та ПЗ. 8 - с. 10, 50-54. Роз'яснювальні поправки до Р.8 та ПЗ.8 для сприяння впровадженню сфокусованих, цілеспрямованих та ризик-орієнтованих заходів стосовно неприбуткових організацій.
Лютий 2025 року	Перегляд Р. 1 та ПЗ.1, ПЗ.10 і ПЗ.15, Вступу та Глосарію	Р.1 і ПЗ.1, ПЗ.10 і ПЗ.15, Вступ і Глосарій. Перегляд стандартів FATF, пов'язаних із ризик-орієнтованим підходом, щоб посилити увагу до пропорційності заходів і вимагати, щоб країни дозволяли та заохочували спрощені заходи в сферах з нижчим ризиком.
Червень 2025 року	Перегляд Р.16 та ПЗ.16 та відповідні правки	Р.16 та ПЗ.16, ПЗ.15, і Глосарій. Перегляд стандартів FATF щодо прозорості платежів з метою адаптації стандартів до змін у платіжних бізнес-моделях і стандартах обміну повідомленнями, а також до ризиків і вразливостей, що з'являються. Нові визначення у Глосарії спеціальних термінів до Р.16. Як наслідок, виноски 46 до пункту 7 ПЗ.15 оновлено для посилення на відповідний номер пункту в Р.16.

Джерело: складено авторами за [2]

Рекомендації FATF відіграють ключову роль у формуванні діяльності інших міжнародних організацій, враховуючи їхній період становлення та важливість Групи як провідного об'єднання у сфері фінансового моніторингу. У цьому контексті виникає нагальна потреба виключення з будь-яких міжнародних організацій таких країн, як російська федерація, республіка білорусь, іран та інших держав, які підтримують росію у збройній агресії та війні проти України.

Внутрішня структура FATF складається з держав - учасниць та держав-спостерігачів. В межах процедури оцінки залучаються дев'ять асоційованих членів, а також міжнародні партнери: Міжнародний валютний фонд та Світній банк. Міжнародний валютний фонд підтримує країни у впровадженні стандартів FATF, надає технічну допомогу та проводить оцінки ефективності систем фінансового моніторингу; Світовий банк допомагає країнам розробляти законодавство та інституційну базу у сфері AML/CFT (Anti-Money Laundering/Counter Financing of Terrorism), фінансує проєкти з підвищення ефективності контролю.

Наступною міжнародною організацією у сфері фінансового моніторингу є Комітет експертів Ради Європи із взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEVAL). Зазначений орган відповідає за оцінювання національних систем на предмет їх відповідності міжнародним стандартам, розробку рекомендацій для їх удосконалення та моніторинг впровадження міжнародних стандартів [4]. MONEVAL функціонує як постійний моніторинговий механізм, спрямований на підвищення ефективності роботи національних установ у боротьбі з відмиванням коштів і фінансуванням тероризму.

Співпраця з Егмонтською групою підрозділів фінансової розвідки, а також із Євразійською групою з протидії відмиванню коштів і фінансуванню тероризму базується на міжнародних стандартах та гармонізується з підходами інших міжнародних організацій, що діють у регіоні, де Україна підтримує відносини з відповідними суб'єктами міжнародного права.

На основі проведеного аналізу зроблено висновок, що діяльність національного органу фінансового моніторингу повинна відповідати правовій системі держави та враховувати реальні обставини. Державна служба фінансового моніторингу України має дотримуватись міжнародних стандартів, оскільки це впливає як на репутацію України на світовій арені, так і на інших учасників відповідних відносин.

Список використаних джерел:

1. Державна служба фінансового моніторингу України. Міжнародне співробітництво. Міжнародні організації. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/mizhнародne-spivrobitnictvo>.
2. Міжнародні стандарти щодо боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та розповсюдження зброї масового знищення (зі змінами станом на червень 2025 року). URL: https://mof.gov.ua/storage/files/UKR_FATF%20Recommendations_UKR_June%202025_updated.pdf.
3. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) коштів, одержавних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. Редакція від 09.01.2025 р., підстава – 4156-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.
4. Стратегія MONEVAL щодо протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (2023-2027 роки). URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/funkcional/news/sxvaleno-strategiyu-MONEYVAL-na-2023-2027-roki-ta-deklaracziyu-visokogo-rivnya-shhodo-prioritetiv-MONEYVAL.html>.